

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) มีการดำเนินการวิจัยเป็นสองระยะ คือ ระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ระยะที่สอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อยืนยันผลการวิจัยและศึกษาสภาพปรากฏการณ์ที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการดำเนินการขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
 - 2.1 การวิจัยระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ
 - 2.2 การวิจัยระยะที่สองที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 2.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.5 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย
 - 2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.8 การแปลผลข้อมูล

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่เพื่อสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และออกแบบการวิจัย
2. นำกรอบแนวคิดที่ได้มาสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยในระยะแรก
3. เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและภาษา และนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. ทดลองใช้เครื่องมือ จากนั้นนำมาหาค่าความเที่ยง(Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรของครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficient)

5. ดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล
6. นำข้อค้นพบจากการศึกษาในระยะแรกมาสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในระยะที่สอง
7. ตรวจสอบและยืนยันสภาพปรากฏการณ์ที่แท้จริงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยการศึกษาแบบสหวิทยาการการศึกษา จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 3 แห่ง
8. วิเคราะห์ข้อมูล
9. สรุป อภิปรายผล และจัดทำรายงานผลการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผู้บริหาร จำนวน 204 คน ครู จำนวน 3,520 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,724 คน จาก 84 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาผู้บริหารโดยใช้ประชากรทั้งหมด ส่วนครู กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นชนิดสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) จำแนกตามรายโรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางของ ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และติเรก ศรีสุขโข ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 359 คน และผู้บริหาร จำนวน 134 คน เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 493 คน (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และติเรก ศรีสุขโข. 2555 : 150-151)

2. การวิจัยระยะที่สองการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อตรวจสอบยืนยันผลการวิจัยให้สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้บริหารและบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา กลาง 1 แห่ง ขนาดใหญ่ 1 แห่ง และขนาดใหญ่พิเศษ 1 แห่ง รวม 3 แห่ง การพิจารณาเลือกโรงเรียน ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกโดยใช้เกณฑ์บริบทที่ตั้งและขนาดของสถานศึกษา เป็นเกณฑ์ โดยเลือกโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษากลางได้แก่ โรงเรียนบ้านสวนวิทยาคม โรงเรียน

มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนชนบทศึกษา และโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ได้แก่ โรงเรียนบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้โรงเรียนที่จะศึกษาแล้ว ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนทางโทรศัพท์ขออนุญาตเก็บข้อมูล เมื่อผู้บริหารอนุญาตจึงทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยอย่างเป็นทางการ จากนั้นจึงนัดหมายผู้บริหารและครูผู้ให้ข้อมูลเพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ร่วมกับการสังเกต จดบันทึก ดูร่องรอยปรากฏการณ์ต่างๆในโรงเรียนโดยใช้ภาพถ่าย และบันทึกเสียงเมื่อได้รับอนุญาต ประเด็นการสัมภาษณ์คือ คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ในระหว่างวันที่ 10-12 กรกฎาคม 2556 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ

ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของครูและผู้บริหารที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้แก่

1. เพศ

1.1 เพศชาย

1.2 เพศหญิง

2. วุฒิการศึกษา

2.1 ปริญญาตรี

2.2 ปริญญาโท

2.3 ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์ทำงาน

3.1 อายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี

3.2 อายุราชการ 5 - 10 ปี

3.3 อายุราชการ 11 - 15 ปี

3.4 อายุราชการ 16 - 20 ปี

3.5 อายุราชการ 21 ปี ขึ้นไป

ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 6 ด้านของสถาบัน พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (วิระ ประเสริฐศิลป์;2546 : 5-9) ได้แก่

1. การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม
2. การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ
3. การเป็นผู้นำด้านวิชาการ
4. การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ
5. การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน
6. การเป็นผู้นำด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 แบบ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพและแบบสัมภาษณ์

4.1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารผู้บริหารมืออาชีพ แบ่งเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 8 ข้อเกี่ยวกับ เพศอายุ ระดับการศึกษาสูงสุดประสบการณ์ทำงาน และ ข้อมูลสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน และความเป็นผู้นำด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหารจำนวน 36 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพจำนวน 6 ข้อ

4.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร และชุดที่ 2 สำหรับครู ซึ่งทั้งสองชุดใช้สัมภาษณ์ในวันที่ 10-12 กรกฎาคม 2556 และมีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่สอง เป็นการตรวจสอบยืนยันผลการวิจัยและนำรายละเอียดข้อมูลที่ได้มาสรุปรายงานผลการวิจัย

5. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย

5.1 แบบสอบถาม

5.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ

5.1.2 ตรวจสอบ ยืนยัน กรอบแนวคิดของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ

5.1.3 กำหนดโครงสร้างเครื่องมือในการวิจัย

5.1.4 นำเสนอตารางโครงสร้างเครื่องมือ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย นายกมล เจริญโสภารัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลานวิทยาคม นางจารุรัชต์ แสงมหาไชย รองผู้อำนวยการโรงเรียนนาโพธิ์พิทยาสรรค์ และนางบงกช วิชาศรี ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านลานวิทยาคม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) ที่ใช้ประเมินความสอดคล้องของนิยามและข้อคำถามของตัวแปรแต่ละตัวแปรหลังจากนั้น นำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ให้มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐาน แล้วผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญมาประมวลและสรุปเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์เมื่อได้รับการยอมรับแล้วจึงจัดพิมพ์เพื่อนำไปทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

5.1.5 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) ในโรงเรียนนาโพธิ์พิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1974 : 161) เพื่อให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.93 จึงนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

5.2 แบบสัมภาษณ์

5.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ได้แก่เอกสารตำราวิชาการงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา เอกสารแนวดำเนินการโรงเรียน รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ปฏิทินวิชาการ วารสารประชาสัมพันธ์โรงเรียนและผลการวิจัยระยะที่ 1

5.2.2 กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยอย่างกว้างๆที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ

5.2.3 กำหนดโครงสร้างเครื่องมือในการวิจัย

5.2.4 เสนอตารางโครงสร้างเครื่องมือในการวิจัยซึ่งในระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและพิจารณา ความเหมาะสม ความถูกต้องตามเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา (Wording) แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะ เมื่อได้รับการยอมรับแล้วจึงจัดพิมพ์เพื่อนำไปทดลองใช้

5.2.5 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูและผู้บริหารในโรงเรียนในโรงเรียนนาโพธิ์พิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 5 คน เพื่อหาค่าความเป็นปรนัยของแบบสัมภาษณ์ เพื่อพิจารณาว่าแต่ละข้อคำถามผู้ให้สัมภาษณ์มีความเข้าใจตรงกัน แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ในการวิจัยเชิงสำรวจ

6.1 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายตามวันเวลาที่กำหนด และผู้วิจัยติดตามแบบสอบถาม จนได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบตามจำนวนหรือมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป

6.2 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ของแบบสอบถาม หากยังมีข้อผิดพลาดบกพร่องจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

6.3 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำไปสู่การสรุป และอภิปรายผลการวิจัย

6.4 ทำหนังสือขอบคุณ ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การวิจัยระยะแรกที่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์สถิติเพื่อการวิจัย โดยใช้สถิติบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละในส่วนของข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำข้อมูลมาประมวลผล

นำเสนอในรูปตารางประกอบการเขียนบรรยายเป็นความเรียง ส่วนการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามเพศใช้การทดสอบค่าที (t-test) เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและจำแนกตามอายุราชการ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-Test) เมื่อพบความแตกต่างได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

7.2 การวิจัยระยะที่สองที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

8. การแปลผลข้อมูล

ในกรณีวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพผู้วิจัยแปลความหมายดังนี้ (ประยูร ชูสอน, 2548 : 237)

ที่สุด	4.51-5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพเหมาะสมในระดับมากที่สุด
	3.51-4.50 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหารความเหมาะสมในระดับมาก
กลาง	2.51-3.50 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพเหมาะสมในระดับปานกลาง
นานๆ ครั้ง	1.51-2.50 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพเหมาะสมในระดับน้อย
เคยปฏิบัติ	1.00-1.50 หมายถึง มีคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพเหมาะสมในระดับไม่